

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
AUTONOMOUS UNIVERSITY OF ZACATECAS (MEXICO)
INSTYTUT PEDAGOGIKI, KUJAWSKA SZKOŁA WYŻSZA WE WŁOCŁAWKU
(POLSKA)
EUROPEAN INSTITUTE OF FURTHER EDUCATION (EIDV) (SLOVAKIA)
SPOŁECZNYCH I HUMANISTYCZNYCH AKADEMIA KUJAWSKO-POMORSKA W BYDGOSZCZY
(POLSKA)
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В КОНТЕКСТІ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

VI Міжнародної конференції

16 листопада 2023 року

***м. Київ
КНУБА***

УДК 37.09
ББК 74(4Укр)

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського національного університету будівництва і архітектури
(протокол № 16 від 22 грудня 2023 р.)*

Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України: матеріали VI Міжнародної конференції (16 листопада 2023 року). – Київ: ЦП «Компринт», 2024. – 562 с.

ISBN 978-617-8171-03-2

У матеріалах VI Міжнародної конференції «Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України» висвітлюються актуальні питання професійної (професійно-технічної) освіти: вітчизняний та зарубіжний досвід; психолого-педагогічне забезпечення освітнього процесу: сучасні виклики; сучасні проблеми викладання інженерно-технічних та гуманітарних дисциплін.

Матеріали конференції розраховані на науково-педагогічних, наукових працівників у галузі педагогіки, психології, соціології, викладачів, аспірантів, студентів, а також на соціальних педагогів, соціологів, практичних психологів і соціальних працівників.

УДК 37.09
ББК 74(4Укр)

За зміст поданих матеріалів несуть відповідальність їх автори.

ISBN 978-617-8171-03-2

© КНУБА, 2024

*Почка Костянтин Іванович,
доктор технічних наук, професор,
завідувач кафедри професійної освіти
Київського національного університету будівництва і архітектури;
Красильник Юрій Семенович,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри професійної освіти
Київського національного університету будівництва і архітектури*

УДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА»: ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД

Одним із найважливіших викликів, що стоять сьогодні перед системою вищої освіти, є забезпечення якості освітніх послуг, інноваційна діяльність, зближення закладів вищої освіти (далі – ЗВО) з кращими освітніми практиками світового та Європейського простору вищої освіти. У «Стандартах і рекомендаціях щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти» [9] наголошується на тому, що вища освіта, дослідження та інновації відіграють важливу роль у сприянні соціальній згуртованості, економічному зростанню та міжнародній конкурентоспроможності. Проте у «Доповіді про якість вищої освіти в Україні, її відповідність завданням сталого інноваційного розвитку суспільства у 2022 році [2] наголошується на тому, що проблеми, які означені в «Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 рр.» [10], не лише не втратили своєї актуальності, а й посилились через широкомасштабне вторгнення РФ в Україну та пандемію COVID-19. Зокрема, уточнюються проблеми внутрішньої системи забезпечення якості освіти у ЗВО [2, с. 6]: викладачі та здобувачі вищої освіти віддають перевагу традиційним підходам реалізації освітнього процесу, але сучасна ситуація як ніколи вимагає гнучкості та динамічності; дистанційне навчання ускладнює моніторинг якості; постала потреба в осучасненні змісту підготовки науково-педагогічних працівників; безпекові чинники є визначальними для реалізації

освітнього процесу; пріоритети діяльності керівництва фокусуються на ризиках для інфраструктури ЗВО, а вирішення питань забезпечення якості освіти відсуваються на другий план; ускладнився доступ до лабораторної бази тощо. На ще одному факторі фокусують нашу увагу аналітики Центру досліджень результатів освіти (Center for Research on Education Outcomes – CREDO) Стенфордського університету [14]. Вивчаючи наслідки пандемії COVID-19, зроблено висновок, що причиною негативних результатів стають неадекватні заходи для подолання освітніх втрат, які не враховують темп навчання здобувачів освіти та ступінь зміни цього темпу у кризовий період. Дослідники вважають, що шлях до ефективного подолання прогалин у знаннях полягає не у збільшенні навчального часу чи наданні репетиторства та консультацій, а у використанні підходу, який враховує відмінності здобувачів освіти у темпі навчання та адаптує його для досягнення кращих результатів. Водночас, попит на високий рівень компетентностей змушує вищу освіту зробити нові кроки уперед: увібрати в себе всезростаючий різноманітний освітній досвід, щоб відповідати цьому очікуванню.

Розбудова системи забезпечення якості вищої освіти України наразі опирається на потужні законодавчо-нормативні та інституційні підвалини. (Таблиця 1)

Таблиця 1

**Законодавчо-нормативне та інституційне забезпечення
якості вищої освіти**

Документи та інституції	Змістова характеристика
Закон України «Про освіту»	задекларовано критерії, правила і процедури оцінювання педагогічної (науково-педагогічної) діяльності; критерії, правила і процедури оцінювання управлінської діяльності керівників закладу освіти; ліцензування освітньої діяльності та акредитації освітніх програм, що є одними із основних інструментів, процедур та заходів забезпечення і підвищення якості освіти
Закон України «Про вищу освіту»	регламентує системи забезпечення ЗВО якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості), зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності ЗВО та якості вищої освіти, забезпечення якості діяльності

	Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти і незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти
ДСТУ ISO 9001:2015 Системи управління якістю. Вимоги (ISO 9001:2015, IDT)	сприяє прийняттю процесного підходу під час розробляння, запровадження та поліпшування результативності системи управління якістю для підвищення задоволеності замовника виконанням його вимог
Постанова КМУ від 15.04.2015 № 244 «Про утворення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти»	визначає повноваження НАЗЯВО щодо реалізації державної політики у сфері забезпечення якості вищої освіти
Постанова КМУ від 30.12. 2015 № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти»	встановлює технологічні вимоги щодо започаткування та провадження освітньої діяльності для освітніх програм на відповідному рівні вищої освіти
Постанова КМУ від 15.04.2015 № 222 «Про затвердження Порядку залучення педагогічних, наукових, науково-педагогічних працівників та інших фахівців до проведення зовнішнього незалежного оцінювання»	визначає механізм залучення педагогічних, наукових, науково-педагогічних працівників та інших фахівців до виконання робіт і надання послуг, пов'язаних з проведенням зовнішнього незалежного оцінювання
Постанова КМУ від 16.03.2022 № 295 «Про особливості акредитації освітніх програм, за якими здійснюють підготовку здобувачі вищої освіти, в умовах воєнного стану»	тимчасово дозволяється проведення акредитації освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, у віддаленому (дистанційному) режимі, а також ухвалення рішення про умовну (відкладену) акредитацію освітніх програм без проведення або з частковим проведенням акредитаційної експертизи без оплати вартості акредитації ЗВО
Розпорядження КМУ від 23.02.2022 № 286-р «Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 рр.»	ідентифіковано ключові проблеми, що стримують розвиток системи вищої освіти, та запропоновано шляхи їх подолання, визначені головні цілі на наступне десятиліття
Наказ МОН України від 01.06.2016 № 600 «Про затвердження та введення в дію Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти»	встановлює визначення та оцінювання якості та результатів освітньої діяльності ЗВО під час інституційної акредитації та акредитації освітніх програм
Наказ МОН України від 24.10.2017 № 1/9-565 «Щодо забезпечення академічної доброчесності у закладах вищої освіти»	регламентує включення у внутрішню систему забезпечення якості процедури та заходи для реалізації принципів академічної доброчесності
Наказ МОН України від 16.01.2020 № 54 «Про затвердження Порядку проведення моніторингу якості освіти»	визначає механізм підготовки та проведення моніторингу якості освіти та освітньої діяльності у закладах освіти незалежно від їх підпорядкування, типу й форми власності, інших суб'єктах освітньої діяльності, які забезпечують здобуття дошкільної, загальної середньої, позашкільної освіти
Державна служба якості освіти України	центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра освіти і науки та який реалізує державну політику у сфері освіти, зокрема з питань забезпечення якості освіти, забезпечення якості освітньої діяльності, здійснення

	державного нагляду (контролю) за закладами освіти щодо дотримання ними законодавства
Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти	колегіальний орган з питань реалізації державної політики у сфері забезпечення якості вищої освіти
Єдина державна електронна база з питань освіти	автоматизована система збирання, реєстрації, оброблення, зберігання та захисту відомостей та даних з питань освіти

З огляду на означені вагомі законодавчо-правові вимоги забезпечення якості вищої освіти виступає важливим аспектом діяльності для будь-якого ЗВО, оскільки вони визначають рівень надання ними освітніх послуг та впливають на репутацію та успішність. Так, у Київському національному університеті будівництва і архітектури (далі – КНУБА) створена ефективна система забезпечення якості освіти, координована Центром з питань забезпечення якості освіти та регламентована відповідними нормативними документами (Положеннями «Про організацію освітнього процесу», «Про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти», «Про індивідуальний навчальний план здобувачів вищої освіти», «Про організацію і проведення анкетування «Навчальний процес очима студентів», «Про академічну мобільність», «Про організацію моніторингу якості підготовки здобувачів», «Про проведення ректорських контрольних робіт» та ін.), що дозволяє на академічному рівні – встановити та підтримувати високий стандарт академічних досягнень здобувачів вищої освіти, сприяє привабливості університету для абітурієнтів, впливає на його міжнародне визнання, гарантує випускникам набуття компетентностей для успішної кар’єри, встановлює та утримує зв’язки з роботодавцями та іншими зацікавленими сторонами, що дозволяє адаптувати освітні програми до потреб ринку праці, дозволяє виявляти можливості для поліпшення освітніх програм, щоб вони відповідали потребам студентів та суспільства. Загалом, забезпечення якості освіти є стратегічним елементом для КНУБА, оскільки визначає його конкурентоспроможність, а також визначає внесок у розвиток економіки.

Ключову роль у забезпеченні якості вищої освіти відіграють освітні програми, оскільки вони визначають структуру, зміст та методологію навчання в університеті за відповідною спеціальністю. На нашу думку, основними аспектами, які підкреслюють значення освітніх програм для забезпечення якості вищої освіти, є те, що вони, насамперед, визначають мету та цілі навчання. Якщо вони чітко визначені та відповідають вимогам сучасного суспільного розвитку, то сприяють досягненню високого рівня освіти. Окрім того, освітні програми повинні бути актуальними та перспективними, відображати сучасні освітні тенденції, враховувати технологічні новації, сприяти розвитку професійних компетентностей у здобувачів вищої освіти як загальних (здатність до комунікації, критичного мислення, співпраці тощо), так і спеціальних, які отримуються у межах професійно-предметної галузі. Освітні програми мусять включати чіткі методи оцінювання (самооцінювання), які дозволяють визначити досягнення студентів та ефективність самої програми, бути гнучкими та адаптивними до різноманітних потреб та можливостей студентів, що включає можливість вибору спеціалізацій, навчальних дисциплін за вибором, а також удосконалення програми відповідно до індивідуальних потреб. Отже, зміни в суспільстві, технологіях та економіці вимагають постійного оновлення освітніх програм, забезпечення їх реалізації і відповідності сучасним вимогам, що є важливим фактором забезпечення якості вищої освіти.

Освітня програма – це єдиний комплекс освітніх компонентів (предметів вивчення, дисциплін, індивідуальних завдань, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих для досягнення визначених результатів навчання [7]. Стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до освітніх програм вищої освіти, які є спільними для всіх освітніх програм у межах певного рівня вищої освіти та спеціальності. Стандарти вищої освіти використовуються для: розроблення та вдосконалення освітніх програм закладами вищої освіти і науковими установами; визначення та оцінювання якості вищої освіти та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти (наукових установ) під

час інституційної акредитації та акредитації освітніх програм; оцінювання результатів навчання за відповідними спеціальностями [5]. Згідно з пунктом 3 статті 10 Закону України «Про вищу освіту» Стандарт вищої освіти встановлює такі вимоги до освітньої програми: 1) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти; 2) вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, і результатів їх навчання; 3) перелік обов'язкових компетентностей випускника; 4) нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання; 5) форми атестації здобувачів вищої освіти; 6) вимоги до створення освітніх програм підготовки за галуззю знань, двома галузями знань або групою спеціальностей (у стандартах рівня молодшого бакалавра), міждисциплінарних освітньо-наукових програм (у стандартах магістра й доктора філософії); 7) вимоги професійних стандартів (за їх наявності) [6].

Удосконалення структури та змісту освітніх програм, зокрема, в КНУБА регламентовано «Положенням про розроблення, затвердження, моніторинг та перегляд освітніх програм». У цьому процесі для нас цікавими є результати досліджень щодо вивчення сучасних потреб стейкхолдерів та тенденцій у підготовці професіоналів сфери освіти. Так, Г. Романова та Л. Єршова [8] вважають, що в основу розроблення освітньої програми необхідно покласти концептуальну ідею формування сучасних викладачів інноваційного типу за принципами студентоцентрованості, продуктивності, суб'єктності, інтегративності, інтерактивності, що реалізується в освітньому процесі на засадах компетентнісного підходу із застосуванням інноваційних форм, методів, технологій навчання.

На проєктуванні та впровадженні в освітній процес ЗВО моделі формування у майбутніх професіоналів готовності до використання цифрових технологій у професійній діяльності зосереджують увагу Р. Горбатюк, Н. Волкова та Ю. Бубняк [1].

С. Шевчук [13] концентрує свою увагу на тому, що для ефективного формування професійної компетентності педагога, зокрема її психолого-педагогічного та науково-методичного складників, стає необхідним запровадження ефективних освітніх технологій, які б забезпечували: орієнтацію педагогічних працівників на проєктування індивідуальної траєкторії професійного саморозвитку, формування рефлексії власної педагогічної діяльності й готовності до використання сучасних форм, методів і засобів навчання, реалізацію всесвітньої доктрини «освіти впродовж всієї професійної кар'єри», «освіти впродовж життя» та дотримання концепції неперервної освіти.

Р. Захаров [3] прогнозує перехід до проєктного управління в освітній сфері, яке вимагає створення інноваційних інформаційних технологій управління компетентностями здобувачів освіти, що враховують специфіку вимог стейкхолдерів.

На думку З. Удич, І. Шульги, Л. Миронової [11] ЗВО повинні спонукати до впровадження принципів студентоцентризму, збалансовувати високий рівень фахової підготовки, надавати здатність працювати у багатофункціональному швидкозмінному середовищі цифрових технологій.

Ю. Красильником [4] досліджено та обґрунтовано концептуальні основи персонодидактики як системи науково-практичного і психолого-педагогічного супроводження професійного та особистісного розвитку здобувача вищої освіти, доведена необхідність та можливість персонодидактики, в сукупності своїх методологічних засад, теоретико-методичних підходів щодо створення дієвого механізму реалізації гуманістичної парадигми персоналізованого освітнього процесу.

Наразі на бакалаврському рівні вищої освіти виразним «лідером» є галузь знань 01 Освіта/Педагогіка (21,3% від загальної кількості освітніх програм) [2, с. 28]. Кафедрою професійної освіти КНУБА проводиться підготовка майбутніх педагогів професійного навчання за спеціальністю 015 «Професійна освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Започатковані та діють освітньо-професійні програми «Професійна освіта (Будівництво та зварювання)», «Професійна освіта (Машинобудування)» та «Професійна освіта (Комп'ютерні технології)». Підготовка за освітньо-професійними програмами за спеціальністю «Професійна освіта» має важливе значення з різних поглядів, оскільки ця галузь стосується формування професійно-педагогічних компетентностей та готовності до виконання конкретних завдань освітньої діяльності в умовах закладу професійної освіти. Унікальність даних програм полягає в тому, що вони: орієнтовані на розвиток конкретних навичок, які студенти можуть використовувати в своїй майбутній професійно-педагогічній діяльності; враховують потреби ринку праці та готують студентів до ефективної участі в освітньому процесі, гнучкої адаптації до нових освітніх технологій та трендів; розвивають креативність та здатність до інноваційної діяльності; забезпечують отримання знання про етичні стандарти та безпекові принципи, що є важливими для виконання професійних обов'язків.

На прикладі освітньо-професійної програми «Професійна освіта (Будівництво та зварювання)» показані логічні зв'язки, які представлені спільними освітніми компонентами (на структурно-логічній схемі виділені зеленим кольором). (Рис.1)

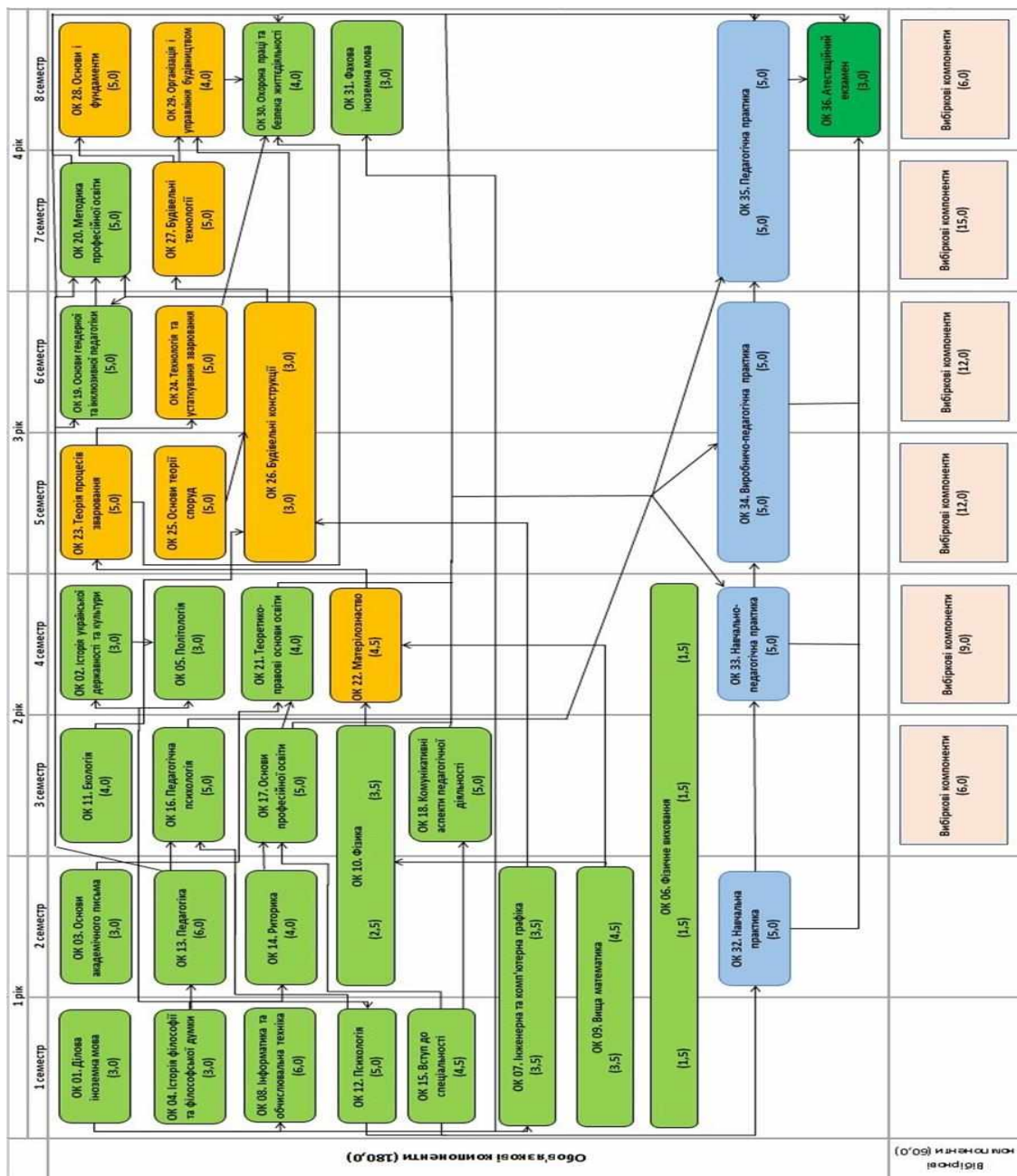

Рис. 1. Логічні зв'язки освітніх компонентів ОПП «Професійна освіта (Будівництво та зварювання)».

Наше уявлення про стратегію щодо перегляду змісту освітніх програм, застосування механізмів оцінювання їх якості, ступінь залучення до цих процесів стейкхолдерів поглиблює аналітичний звіт «Розвиток систем внутрішнього забезпечення якості в українських закладах вищої освіти» [12]. В опитуванні взяли участь 183 ЗВО. (Таблиця 1)

Таблиця 1

Результати опитування «Системи внутрішнього забезпечення якості у ЗВО». Блок 3 «Якість освітніх програм»

Характер питання	Результати відповідей
Які фактори зумовлюють відкриття освітніх програм?	95,1% орієнтуються на кон'юнктуру ринку
	30% орієнтуються на слідування успішним практикам набору студентів в інших ЗВО

	65% дослухаються до ініціатив з відкриття нових освітніх програм з боку викладачів
Які фактори зумовлюють закриття освітніх програм?	45% – нерентабельність
	7% – негативні відгуки студентів
	8% – негативні відгуки працевлагодів
	13% – відсутність кваліфікованих кадрів для підтримки програми
Думки яких стейкхолдерів вивчалися при перегляді набору освітніх програм?	о опитування працевлагодів (93,4 %)
	81% – думки викладачів закладу та студентів
	77% – адміністрації закладу
	36% – абітурієнти
Які інструменти вивчення думок стейкхолдерів щодо перегляду набору освітніх програм використовуються закладами?	25% – батьки
	94% – обговорення на засіданнях вчених рад закладу
	91% – аналіз ринку праці
	83% – проведення опитувань
Які інструменти використовуються при оцінюванні якості існуючих освітніх програм?	83% – співпраця з органами студентського самоврядування
	75% – регулярне опитування студентів стосовно якості освітніх програм
	73% – опитування студентів щодо рівня їхньої задоволеності наповненням навчальних планів
	61% – порівняння змісту освітніх програм із аналогічними програмами вітчизняних ЗВО
	50% – опитування працевлагодів
	32% – порівняння змісту освітніх програм із аналогічними програмами зарубіжних ЗВО
	18% – створення експертної панелі з професіоналів-практиків
	39% – оцінювання змісту планів/програм за допомогою випускників освітньої програми
Заходи, які здійснюються за результатами проведення оцінювання якості освітніх програм	90% – перегляд змісту навчальних дисциплін
	71% – розширення переліку дисциплін вільного вибору студента
	59% – вилучення непотрібних дисциплін
	46% запроваджують нові обов'язкові дисципліни
	26% – перенесення дисциплін на інший курс

Урахування результатів наукових розробок вчених [1, 3, 8, 11, 13] та освітньої практики дає можливість прослідкувати тенденцію характерних змін в системі підготовки педагогів професійного навчання, сформулювати

об'єктивну картину стосовно наряду прикладання основних зусиль в процесі удосконалення освітньо-професійних програм за спеціальністю «Професійна освіта». Такими основними напрямками, на нашу думку, є: орієнтація на ринок праці; врахування нових тенденцій при доборі змісту, форм і методів навчання; орієнтування на якість програм, узагальнення думок стейкхолдерів, в т.ч. батьків студентів; вивчення закордонного досвіду освітньої діяльності; акцентованість уваги на підходах інклюзивної та гендерної педагогіки, впроваджені оздоровчих технологій в освіті, формуванні педагогів професійного навчання, здатних до студентоцентризованого викладання; зосередженість тематики індивідуальних завдань, які відображають реальну роботу студентів на базах практичної підготовки, формуванні та розвитку компетентностей через участь у наукових дослідженнях, використанні інноваційних технологій навчання; зорієнтування на індивідуальній освітній траєкторії кожного здобувача вищої освіти через розширення спектру вибірових дисциплін; втілення рішень конференцій, семінарів, в т.ч. міжнародного гатунку з метою трансферу кращих вітчизняних та світових освітніх практик, модернізації та інтернаціоналізації вищої освіти; інкорпорація представників широкого спектру громадських та професійних організацій, наукових інституцій, електронних, друкованих та соціальних медіа, міжнародних освітньо-наукових проєктів задля посилення стимулювання діалогу зовнішніх та внутрішніх стейкхолдерів з проблем вирішення проблем вищої та професійної освіти; проєктування освітніх програм з огляду на системний розвиток цифрового освітнього середовища, дистанційного навчання, самоосвітньої діяльності, правової культури, готовності майбутніх педагогів професійного навчання до організації дуальної форми навчання, кар'єрної і підприємницької компетентності, а також здійснення самооцінювання освітніх і управлінських процесів закладу професійної освіти; формування змісту ОП на компетентнісній основі, перехід від окремого оцінювання знань, навиків і умінь до інтегрованого та

незалежного оцінювання компетентностей, набутих не лише шляхом формальної освіти, але й під час неформального та інформального навчання.

Таким чином, на основі вивчення теоретико-методичної базису та практичної складової виокремлено основні вектори удосконалення освітніх програм за спеціальністю «Професійна освіта», які детермінуються професійними та освітніми стандартами, що базуються на компетентностях, їх оцінюванні, студентоцентрованості, відповідній інституційній структурі, вимогах ринку праці та соціальному партнерстві.

Список використаних джерел

1. Горбатюк Р. М., Волкова Н. В., Бубняк Ю. Р. Формування готовності здобувачів вищої освіти до використання цифрових технологій у професійній діяльності URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/29396/1/Horbatiuk_Volkova.pdf (дата звернення: 26.10.2023).

2. Доповідь про якість вищої освіти в Україні, її відповідність завданням сталого інноваційного розвитку суспільства у 2022 році /за ред. А. Бутенка, О. Єременко, Н. Стукало. Київ: Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, 2023. 59 с.

3. Захаров Р. Г. Система формування компетентностей здобувачів освіти з урахуванням вимог стейкхолдерів. *Управління розвитком складних систем*. 2023. № 53. С. 71–79. URL: <http://mdcs.knuba.edu.ua/article/view/282616/276798> (дата звернення: 23.10.2023).

4. Красильник Ю. С. Концептуальні основи персонідидактики вищої школи. *Збірник наукових праць «Військова освіта» Національного університету оборони України імені Івана Черняховського*. 2020. № 1 (41). С. 181–190. URL: <http://znp-vo.nuou.org.ua/issue/view/12366> (дата звернення: 19.10.2023).

5. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 р. № 600. URL:

<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-unesennya-zmin-do-metodichnih-rekomendacij-shodo-rozroblennya-standartiv-vishoyi-osviti-1> (дата звернення: 09.11.2023).

6. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 08.11.2023).

7. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 08.11.2023).

8. Романова Г. М., Єршова Л. М. Акредитація освітньої програми: європейський підхід. *Вісник НАПН України*. 2019. № 1(1). С. 2. URL: <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/14/13> (дата звернення: 27.10.2023).

9. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07/Додаток-1.-Стандарти-і-рекомендації-щодо-забезпечення-якості-в-Європейському-просторі-вищої-освіти.pdf> (дата звернення: 02.11.2023).

10. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 рр.: розпорядження КМУ від 23.02.2022 р. № 286-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-p#Text> (дата звернення: 07.11.2023).

11. Удич З. І., Шульга І. М., Миронова Л. А. Студентоцентричний підхід в умовах цифровізації навчання. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 56. Том 2. 2023. С. 151-154. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/28694/1/Yduch_Innovats_ped.pdf (дата звернення: 20.10.2023).

12. Фініков Т. В., Терещук В. І. Розвиток систем внутрішнього забезпечення якості в українських закладах вищої освіти. Аналітичний звіт. Київ: Ваїте, 2020. 58 с.

13. Шевчук С. С. Сучасні підходи до оцінювання рівня компетентності педагога професійної освіти. *Імідж сучасного педагога*. № 5 (212). 2023.

С. 97–107. URL: <http://isp.poippo.pl.ua/article/view/285793/281923> (дата звернення: 25.10.2023).

14. The Pace of Recovery after COVID. URL: https://credo.stanford.edu/wp-content/uploads/2023/04/Raymond-Pace-of-Learning-Final_20230420_PB.pdf (дата звернення: 06.11.2023).

УДК 378.147

*Почка Костянтин Іванович,
доктор технічних наук, професор,
завідувач кафедри професійної освіти
Київського національного університету будівництва і архітектури*

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ТЕОРІЇ МЕХАНІЗМІВ І МАШИН В КНУБА

Технічний рівень окремих галузей народного господарства країни визначається рівнем машинобудування в цілому. Провідна роль машинобудування серед інших галузей народного господарства визначається тим, що основні виробничі процеси в усіх галузях промисловості, будівництві і сільському господарстві виконують машини.

Ефективність реконструкції і темпи економічного розвитку України в вирішальній мірі залежать від машинобудування. Саме в ньому матеріалізуються основні науковотехнічні ідеї, створюються нові знаряддя праці, системи машин, які визначають прогрес в інших галузях народного господарства. Тут закладаються основи широкого виходу на принципово нові ресурсозберігаючі технології, підвищення продуктивності праці і якості продукції. Розвиток машинобудування і засобів автоматизації забезпечує можливість автоматичної роботи окремих машин, груп машин і автоматичних ліній в цехах заводів під контролем людини.

Пахомов Ілля Володимирович

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ПСИХОЛОГІЯ» ВІДПОВІДНО ДО
ВИМОГ РИНКУ ПРАЦІ317

Петухова Ірина Олексіївна, Костевська Наталія Валеріївна

МОДЕЛЬ ВІДНОВЛЕННЯ ПСИХОЕМОЦІЙНОГО СТАНУ УЧАСНИКІВ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ТРИВАЛОГО СТРЕСУ322

Петухова Ірина Олексіївна, Крисан Віталій Миколайович

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО
ІНТЕЛЕКТУ У ПСИХОЛОГІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ325

*Потапюк Лілія Миколаївна, Дендак Анастасія Сергіївна, Косенюк Марія
Михайлівна*

ДОСТУПНІСТЬ ТА УНІВЕРСАЛЬНИЙ ДИЗАЙН ОСВІТНЬОГО
ПРОСТОРУ331

*Потапюк Лілія Миколаївна, Цвяк Ірина Дмитрівна, Троцюк Таїсія
Вікторівна*

ЩОДО ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ .333

Почка Костянтин Іванович, Красильник Юрій Семенович

УДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
«ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА»: ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД338

Почка Костянтин Іванович

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПРИ
ВИВЧЕННІ ТЕОРІЇ МЕХАНІЗМІВ І МАШИН В КНУБА351

Предун Костянтин Миронович

АНАЛІЗ ЧИННОГО НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ356

*Приходько Олена Володимирівна, Паламарчук Дмитро Анатолійович,
Даценко Анна Олександрівна*

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В
МЕДИЦИНІ361

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В КОНТЕКСТІ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ

Збірник матеріалів

VI Міжнародної конференції

(Київ, 16 листопада 2023 року)

Підписано до друку 04.01.2024 р.

Видавець ФОП Ямчинський О.В.

03150, Київ, вул. Васильківська, 32

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єкта видавничої справи ДК № 6554 від 26.12.2018 р.

Формат 60×84/16. Наклад 100 пр. Ум. друк. арк. 36,8. Зам. № 05-8.

Виготовлювач ТОВ «ЦП «КОМПРИНТ»

03150, Київ, вул. Васильківська, 32

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єкта видавничої справи ДК № 4131 від 04.08.2011 р.